Mark

Riktlinjer avgiftshandläggning inom vård och omsorg

Dokumenttyp Riktlinje	**Fastställd av** Omsorgsnämnden	**Beslutsdatum** 2016-12-12	**Giltig till** Tills vidare
Dokumentansvarig Verksamhetschef myndighetsutövning / IFO	**Gäller för** Avgiftshandläggning	**Granskad/ reviderad** 2020-03-23/2 2025-10-13/3	**Diarienr.** 2016-114 730 2020-7 730 ON 2025-149

1. Inledning 4

1.1 Syfte 4

1.2 Sekretess 4

2. Avgiftshandläggning 5

2.1 Överklagan 6

3. Avgiftsberäkning 6

3.1 Skyldighet att lämna nödvändiga uppgifter 6

3.2 För makar och sambos 6

3.3 Inkomster som är avgiftsgrundande 6

3.4 Inkomster som inte är avgiftsgrundande 7

3.5 Bostadstillägg/Bostadsbidrag 8

3.6 Bostadskostnad 8

Hyresrätt 8

Bostadsrätt eller egen fastighet 8

Delad bostad 8

3.7 Minimibelopp 8

Individuellt tillägg 9

Individuellt avdrag 9

3.8 Förbehållsbelopp 9

3.9 Avgiftsutrymme 9

4. Avgiftsbelagda insatser 10

4.1 Ordinärt boende 10

Hemtjänst i ordinärt boende 10

Tillsyn – Trygghetskamera 10

Trygghetslarm 10

Avlösning i hemmet 10

Ledsagning 10

Matdistribution i ordinärt boende 11

Matdistributionsavgift 11

Dagvård 11

Korttidsvistelse 11

4.2 Kommunal primärvård 11
4.3 Vård och omsorgsboende/särskilt boende 12
Omvårdnad/serviceinsatser i vård och omsorgsboende/särskilt boende 12
Måltidsabonnemang i vård och omsorgsboende/särskilt boende 12
Sondnäring i vård och omsorgsboende/särskilt boende 12
Parboende 12
Boendeavgift 13
5. Debitering 13
5.1 Debitering av avgift 13
5.2 Retroaktiv rättelse 13
5.3 Frånvaro 14
5.4 Vid utebliven betalning 14
6. Jämkning av dubbel boendekostnad 14

1. Inledning

I Sverige har kommunerna möjlighet att ta ut avgifter för vissa insatser inom vård och omsorg. Denna rätt regleras i 32 kap. socialtjänstlagen (SoL), där det också anges att avgifterna ska vara skäliga, inte överstiga kommunens faktiska kostnader och kunna anpassas efter den enskildes ekonomiska förutsättningar. Kommunen tar hänsyn till att den enskilde har tillräckliga medel kvar för sina grundläggande levnadskostnader – ett så kallat förbehållsbelopp. Lagen anger den högsta avgift – den så kallade maxtaxan – som kommunen får ta ut för omvårdnadsinsatser.

Insatser som omfattas av maxtaxa är hemtjänst, ledsagning, kommunal primärvård, trygghetslarm, tillsyn-trygghetskamera, avlösning, matdistributionsavgift, boendeavgift, serviceavgift på korttid/växelvård/dagvård samt serviceavgift i vård och omsorgsboende/särskilt boende.

Avgifterna baseras på det prisbasbelopp som regeringen fastställer varje år. När detta belopp ändras, justeras även det minimibelopp som kommunen använder vid beräkning av avgifter.

I Marks kommun är det kommunfullmäktige som varje år beslutar om vilka taxor och avgifter som ska gälla. Avgiftsåret sträcker sig från den 1 mars till den siste februari året därpå.

1.1 Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att skapa tydlighet och rättvisa i hur avgifter inom vård och omsorg beräknas och beslutas. Riktlinjerna ska ge stöd till avgiftshandläggning, säkerställa att lagar följs, och att alla behandlas lika. Målet är att skapa tydlighet för både invånare och beslutsfattare.

1.2 Sekretess

Alla personuppgifter hanteras enligt dataskyddsförordningen (GDPR) och offentlighets- och sekretesslagen. Uppgifterna dokumenteras och arkiveras enligt gällande lagstiftning.

2. Avgiftshandläggning

När en person får sin första insats enligt socialtjänstlagen (SoL) eller hälso- och sjukvårdslagen (HSL), fattas ett avgiftsbeslut baserat på maxtaxa. Tillsammans med beslutet skickas en blankett, inkomstförfrågan, där den enskilde kan lämna ekonomiska uppgifter för att få en personlig avgiftsberäkning.

När uppgifterna lämnas inom en månad, görs en individuell beräkning och ett nytt avgiftsbeslut fattas – från det datum insatsen började.

Beslutet som fattas baseras på personens inkomster, bostadskostnad och minimibelopp. Hänsyn tas till eventuella tillägg eller avdrag.

När uppgifterna lämnas senare än inom en månad, gäller det nya beslutet från den månad uppgifterna inkom.

Då inga uppgifter lämnas, kvarstår beslutet om maxtaxa.

Avgiftsbeslut enligt 32 kap. SoL är myndighetsbeslut och har samma juridiska tyngd som andra beslut inom offentlig förvaltning. Ett avgiftsbeslut ska alltid fattas i ärenden där insatser enligt SoL eller HSL är avgiftsbelagda. Den enskilde ska alltid få ett beslut om sin individuella avgift.

En gång per år, den 1 mars, görs en omräkning av avgiften. Detta sker med anledning av nya taxor och förändringar i prisbasbelopp, inkomster och bostadskostnader. Inför omräkningen skickas i februari information till alla berörda, tillsammans med en ny blankett inkomstförfrågan. Om uppgifterna inte lämnas in inom utsatt tid, sätts avgiften till maxtaxa och tidigare reduceringar tas bort från och med 1 mars.

Om insatserna eller andra faktorer som påverkar avgiften förändras under året, ska ett nytt avgiftsbeslut fattas.

Avgiftshandläggarna ansvarar för faktureringen varje månad. Faktureringen baseras på underlag från verksamheterna och ett tidsregistreringssystem. Vissa avgifter är fasta och fungerar som abonnemang.

2.1 Överklagan

Den enskilde har rätt att överklaga ett avgiftsbeslut genom ett så kallat förvaltningsbesvär. Överklagan måste göras inom tre veckor från det att den enskilde tagit del av beslutet.

Den enskilde har rätt att få stöd av nämnden vid ett överklagande. Tillsammans med avgiftsbeslutet skickas information om hur överklagan går till.

Endast den person som berörs av beslutet har rätt att överklaga det. Om överklagan godkänns (bifalls), ersätts det tidigare beslutet med ett nytt.

3. Avgiftsberäkning

3.1 Skyldighet att lämna nödvändiga uppgifter

För att avgiftshandläggare ska kunna göra en personlig avgiftsberäkning krävs att den enskilde lämnar in nödvändiga ekonomiska uppgifter. Den enskilde är även skyldig att informera kommunen om förändringar i den ekonomiska situationen, såsom ändrad inkomst, bostadstillägg, bostadsbidrag eller bostadskostnader.

3.2 För makar och sambos

Vid avgiftsberäkning tillämpas olika regler beroende på civilstånd. För makar delas den gemensamma inkomsten lika mellan parterna, vilket innebär att var och en anses ha hälften av den totala inkomsten. Om makarna bor tillsammans delas även bostadskostnaden lika. För sambor beräknas inkomster individuellt, medan bostadskostnaden fördelas lika mellan personerna. Dessa regler används för att avgiften ska spegla den enskildes ekonomiska situation på ett rättvist och konsekvent sätt.

3.3 Inkomster som är avgiftsgrundande

Vid beräkning av avgifter inom vård och omsorg tar nämnden hänsyn till olika typer av inkomster. Följande inkomster räknas som avgiftsgrundande:

- Allmän pension från Pensionsmyndigheten
- Tjänstepensioner
- Privata pensionsförsäkringar

- Äldreförsörjningsstöd
- Efterlevandepension
- Avtalsgruppsförsäkringar (AGS)
- Livränta och arbetsskadelivränta
- Sjukpenning, sjukersättning och aktivitetsersättning
- Föräldrapenning och arbetslöshetsersättning
- Inkomst från tjänst
- Uthyrning av bostad
- Överskott från näringsverksamhet enligt föregående års deklaration
- Utlandspension
- Inkomster från arbete utomlands (beskattade i annat land)
- Kompensation för inkomstbortfall
- Kapitalinkomster från föregående år
- Alla former av bidrag för bostadskostnad
- CSN studiebidrag (ej lån)
- Skattefria stipendier
- Övriga beskattningsbara inkomster

Vid utlandspension används aktuell valutakurs från Forex för att räkna om beloppet till svenska kronor.

3.4 Inkomster som inte är avgiftsgrundande

Vissa inkomster och ersättningar påverkar inte avgiftsberäkningen. Dessa räknas inte med när nämnden bestämmer hur mycket den enskilde ska betala för insatser inom vård och omsorg:

- Uttag från kapitalsparkonto, kapitalförsäkring eller investeringssparkonto
- Barnbidrag
- Inkomster som tillhör barn
- Avkastning på barns förmögenhet
- Ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- Introduktionsersättning för flyktingar
- Merkostnadsersättning (tidigare handikappersättning)
- Assistansersättning
- Etableringsersättning för nyanlända

- Omvårdnadsbidrag
- Habiliteringsersättning
- Inkomstpensionstillägg

3.5 Bostadstillägg/Bostadsbidrag

Bostadstillägg eller bostadsbidrag är statliga bidrag och bör sökas av den enskilde för den aktuella bostadskostnaden.

3.6 Bostadskostnad

Hyresrätt

Den grundläggande hyran används som underlag, utan tillägg eller avdrag för exempelvis vatten eller tvättstuga.

Om hushållsel ingår i hyran, görs ett schablonavdrag.

Vid kallhyra beräknas uppvärmningskostnaden enligt schablon.

Kostnader för garage, carport eller förråd räknas inte med i bostadskostnaden.

Bostadsrätt eller egen fastighet

Bostadskostnaden beräknas enligt Pensionsmyndighetens schablonmodell.

Vid önskemål om att faktiska driftkostnader ska användas, måste den enskilde lämna in fullständiga underlag för ett helt år.

Delad bostad

Vid sammanboende, delas bostadskostnaden mellan alla folkbokförda personer över 18 år på adressen. Undantaget om personer är under 22 år, bor hos vårdnadshavare och studerar på gymnasiet.

3.7 Minimibelopp

Minimibeloppet är ett schablonbelopp som ska täcka en persons normala levnadskostnader. Nivån på minimibeloppet bestäms utifrån det aktuella prisbasbeloppet.

Minimibeloppet ska enligt lag räcka till kostnader för bland annat, mat, kläder och skor, fritid och hygien, dagstidning, telefon och

hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, läkemedel, resor, hushållsel, förbrukningsvaror, möbler och husgeråd.

Individuellt tillägg

Om den enskilde har varaktigt högre levnadskostnader än normalt, kan ett tillägg göras till minimibeloppet. Med varaktigt menas minst tre månader, och kostnaden ska uppgå till minst 200 kronor per månad. Exempel på sådana kostnader är matkostnader vid matdistribution eller måltidsabonnemang enligt de nivåregler som gäller, kostnad för god man, kostnad för förvaltare eller underhållsskyldighet för barn.

Individuellt avdrag

I vissa fall kan minimibeloppet sänkas, till exempel om hushållsel ingår i hyran.

3.8 Förbehållsbelopp

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde får tillgodoräkna sig av sina egna medel innan individuell avgift fastställs. Förbehållsbeloppet består av den enskildes minimibelopp samt bostadskostnad.

3.9 Avgiftsutrymme

För att beräkna avgiftsutrymmet ska bostadskostnad och minimibelopp räknas bort från summan av nettoinkomst samt eventuellt bostadstillägg eller bostadsbidrag. Uträkningen visar hur stort ekonomiskt utrymme som den enskilde har för att betala avgift, ett så kallat avgiftsutrymme.

4. Avgiftsbelagda insatser

Kommunen tar ut avgifter för olika insatser inom vård och omsorg. Vissa avgifter begränsas av maxtaxan eller den enskildes personliga avgiftsutrymme beroende på vilket som är lägst.

4.1 Ordinärt boende

Hemtjänst i ordinärt boende

Hemtjänst omfattar både omvårdnad och service. Avgiften debiteras per timme och den sammanlagda tiden kan därmed variera mellan månaderna. Avgiften räknas in i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

Tillsyn – Trygghetskamera

Avgiften för trygghetskamera är en fast månadsavgift per kalendermånad för den tillsyn som sker via kameran och gäller från installationsdatum till uppsägningsdatum. Avgiften räknas in i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

Trygghetslarm

Avgiften för trygghetslarm är en fast månadsavgift per kalendermånad och gäller från installationsdatum till uppsägningsdatum. Om två personer i samma hushåll har trygghetslarm, debiteras endast en avgift. Har man trygghetslarm på flera platser, exempelvis både i bostaden och sommarstugan, debiteras avgift för båda. Avgiften räknas in i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

Avlösning i hemmet

De första femton timmarna avlösning per kalendermånad är avgiftsfria, efter det debiteras timtaxa. Avgiften räknas in i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

Ledsagning

Ledsagning debiteras per timme upp till maximalt tre timmar per kalendermånad. Avgiften räknas in i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

Matdistribution i ordinärt boende

Matdistribution innebär att den enskilde får mat levererad hem. Debitering sker per portion och både middag och dessert kan beställas, dessa debiteras var för sig.

Matdistributionsavgift

Om den enskilde inte har hemtjänstinsatser så debiteras en matdistributionsavgift utöver portionskostnaden. Avgiften är en fast månadsavgift per kalendermånad. Matdistributionsavgiften ingår i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

Dagvård

Dagvård är en insats som erbjuds dagtid utanför hemmet. Avgiften delas upp på serviceavgift och avgift för mat.

Serviceavgiften debiteras per dag. Avgiften räknas in i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

Kostnad för mat debiteras per dag och följer avgiften för motsvarande måltider inom vård och omsorgsboende/särskilt boende.

Korttidsvistelse

Korttid avser växelvård eller annan tillfällig vistelse på en korttidsplats. Avgiften delas upp på serviceavgift och avgift för mat.

Serviceavgiften debiteras per dygn, dock inte inflyttningsdagen. I serviceavgiften ingår omsorg, kommunal primärvård samt trygghetslarm. Avgiften räknas in i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

Kostnad för mat debiteras per dygn och följer avgiften för helpension i vård och omsorgsboende/särskilt boende.

4.2 Kommunal primärvård

Kommunal primärvård är en fast avgift per kalendermånad från och med inskrivningsdatum till och med utskrivningsdatum. Avgiften räknas in i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

Årlig influensavaccination som utförs av den kommunala primärvårdens sjuksköterskor debiteras med gällande avgift. Avgiften för vaccination ingår inte i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

4.3 Vård och omsorgsboende/särskilt boende

Omvårdnad/serviceinsatser i vård och omsorgsboende/särskilt boende

Serviceavgiften för omvårdnad/serviceinsatser motsvarar maxtaxan eller den enskildes personliga avgiftsutrymme.

Vid inflyttning till vård och omsorgsboende/särskilt boende debiteras serviceavgift från och med dagen efter inflyttningsdag.

Avdrag på serviceavgiften för frånvaro görs inte.

Måltidsabonnemang i vård och omsorgsboende/särskilt boende

Det finns olika måltidsabonnemang beroende på behov:

- Helpension
- Sondnäring
- Halvpension
- Endast middag

Vid inflyttning till vård och omsorgsboende/särskilt boende debiteras måltidsabonnemang från och med dagen efter inflyttningsdag.

Avdrag för måltider görs endast för hela dagar – inte för enstaka måltider.

Vid beslut enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) gäller samma måltidsabonnemang, men priset justeras enligt gällande taxor. En person med beslut enligt LSS betalar enbart råvarukostnaden.

Sondnäring i vård och omsorgsboende/särskilt boende

Sondnäring följer avgiften för helpension.

Parboende

Enligt socialtjänstlagen har makar och sambor rätt att fortsätta bo tillsammans även om den ena parten beviljas plats i vård och omsorgsboende/särskilt boende.

Om den medboende har egna insatser, räknas det som att den bor i ordinärt boende. Eventuella måltidskostnader för medboende

debiteras med momspåslag om det inte finns ett beslut om matdistribution.

I vissa boenden saknas möjlighet att laga mat i lägenheten. Då kan biståndshandläggaren fatta beslut om matdistribution, vilket innebär att den medboende debiteras för ett måltidsabonnemang som på vård och omsorgsboende/särskilt boende.

Om den medboende inte har egna insatser, omfattas den inte av avgiftsreglerna i 32 kap. SoL.

Boendeavgift

Boendeavgift tas ut för bostad i sådant vård och omsorgsboende/särskilt boende som inte regleras av hyreslagen. Avgiften räknas in i maxtaxan eller det personliga avgiftsutrymmet.

Avdrag på boendeavgiften för frånvaro görs inte.

5. Debitering

Kommunen debiterar avgifter för vård och omsorgsinsatser enligt fastställda rutiner.

5.1 Debitering av avgift

Avgiften debiteras månadsvis i efterskott.

Vid tillfällig vistelse i en annan kommun, är det Marks kommun som debiterar den enskilde.

Vid tillfällig vistelse i Marks kommun, är det bosättningskommunen som ansvarar för debiteringen till den enskilde.

5.2 Retroaktiv rättelse

När Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten beslutar och utbetalar retroaktivt bostadstillägg, bostadsbidrag eller pension gör nämnden en ny retroaktiv avgiftsberäkning.

Ett nytt avgiftsbeslut fattas och eventuell retroaktiv rättelse sker på nästkommande faktura.

Ett följebrev med information om den retroaktiva rättelsen bifogas beslutet.

Om felaktiga eller ofullständiga uppgifter har lämnats och detta har lett till för låg avgift, kan nämnden ta ut retroaktiv avgift upp till tre månader tillbaka.

Vid hyreshöjning är det den enskildes skyldighet att meddela förändringen till kommunen. Den aktuella hyran beräknas tidigast från och med den 1 mars då årsomräkning sker. Om hyreshöjning lämnas senare, kan rättelse göras upp till tre månader tillbaka, dock tidigast från 1 mars.

Om nämnden gjort ett fel som lett till för hög avgift, kan återbetalning ske för den aktuella perioden – upp till tio år tillbaka.

5.3 Frånvaro

Avgiftssystemet för hemtjänst baseras på timtaxa, frånvaro regleras automatiskt då det inte utförs några insatser vid frånvaro.

Avgifter för tillsyn via trygghetskamera, trygghetslarm och kommunal primärvård debiteras enligt gällande regler se 4.1 och 4.2.

Avgifter för omvårdnad/serviceinsatser samt måltider i vård och omsorgsboende/särskilt boende debiteras enligt gällande regler se 4.3.

5.4 Vid utebliven betalning

Vid utebliven betalning utsändes betalningspåminnelse och inkassokrav och därefter ansöks om betalningsföreläggande i enlighet med Marks kommuns riktlinje för kravverksamhet. Möjlighet till avbetalning finns enligt riktlinjerna.

6. Jämkning av dubbel boendekostnad

Vid dubbel boendekostnad i samband med flytt från ordinärt boende till ett vård och omsorgsboende enligt SoL eller särskilt boende enligt LSS kan den enskilde ansöka om jämkning av lägsta hyran.

Jämkning sker i enlighet med Marks kommuns riktlinje för jämkning vid dubbel boendekostnad.

En särskild ansökan måste göras.